

ארבעה נדרים פרק שלישי נדרים

כב.

עין משפט נר מצוה

א א ב טושיע י"ד סי
 רכח טפתי י:
 ג ג מיי פייג מהל'
 נדרים הל' כה סמו
 לאון רכח טושיע שם
 דיון רג טפתי ג:
 ה ה מיי שם טושיע
 שם סי רכח טפתי י:
 ו טושיע שם סימן רג
 טפתי א:

פירוש הרא"ש

מילי דעיון. אלמלא
 שפחה אמה נה דברים
 מוערים שראוי להניח
 ולעזבה: דפתחין פנקס
 ומשמשיין בעובד. מן
 השמים פתחין פנקס
 משעו ומתקין בהם
 בשביל שהם משיעו ליעור
 א"י שהם מחזיקים את עלמנו
 דייק ונעמו שיוכל לקיים
 את מצוה ולא יסבל בו ענין
 ומחלה ולכן מתקנים
 נעשיו: ולא פתחין
 בהרה. דלפיו אם אינו
 מתמרט אמר שהוא
 מתמרט דלא ח"ק לומר
 ששעו מתמרט א"ש:
 שמתקנים ע"י מן השמים
 וכן טעמה דכל הני דלא
 פתחין נה: כל הבוטא:
 כמו נעטא בשמים: אלא
 שלשון חכמים מרפא.
 שמתקנים לו הנדר: הנודר
 כאילו בנה במה. נשעת
 אסור הנכות: והמקיימו.
 הני מגר עבירות: ברישא
 פתחין. ליתכא עבירה כולי
 האי כל זמן שלא הקריב:
 ובי תחדל לנדור. א"ש
 דהאי מדלה כתיב דאזני
 נודר מיי כיון דכתיב גבי
 נדר מדלה לפינן ג"ש וע"י
 הא דנקרא רשע נודר
 איירי: כל מיני גיהנם
 שולשין בו. קשה לגופו
 כאילו היה נדון בכל מיני
 פורעניות גיהנם א"י
 מתוך כעסו נה ליע עבירה
 ומשליט עליו גיהנם:
 שמבלה העינים. שהוא
 מחזיק בתלוי ומנפח תמיד
 להתרשפות: תרי בני
 חוואי. יהודים היו: ופרע
 ליה בית השחיטה. ו
 מתת מורה החוק דיו
 וגם כתיב שפחה לנמות: את
 נפש הצלית. שאלמלא
 אמתת כן היה הורגן
 כעסו: קא תבחר ר'
 ויהוה. יחזק לתמידי דבא"י
 היה לו לנ רגו לשמות
 נדרו:

דפתחין פנקס ומשמשיין בעובד. שמתוך שהוא נודר נראה
 שהוא מחזיק עלמנו כחסיד שלא יכשל בנדורו ומתוך כך מן
 השמים פתחים פנקס וזכויותו ומשמשיין נעשיו: אמר רבי אבהו
 מאי קרא. כלומר דהכי הוא כדלמך ליה רבי ינאי: ואחר נדרים

לנדר. אחר שנדר אלס מתקין מעשיו:
 ולא פתחין נדרין אחרנייתא דלמך
 רבה נר נה. אין פתחין זואת
 האחרת שאמר רבה נר נר מהל לפי
 שמתוך שאומר לו שמתא כל כך שראוי
 לדקרו נכרז יש לחוש שאומר שמתמרט
 א"ש שאין מתמרט: הנודר לאינו
 ננה נמה. נשעת אסור הנכות.
 ונראה בעיני דלכהי מדמיין ליה לצוה

נמה משום דסליק אדעתיה נודר
 למנוה קא עביד דרחמנא אסריה
 במילי דאסורא ואיכו נמי אסר
 אנפשיה וקאמר דטעי דלדרכה לצוה
 נמה דמי דנהי דרחמנא אהריה
 לאקרוכי קרבנות פניס אהריה דלא
 לוסוף עלה לצנות נמה ולהקריב בחון
 ה"נ נהי דרחמנא אסר עליה דברים
 האסורים כי מוסוף איכו אמאי דאסר
 רחמנא פשע ענינן שאמרנו בירושלמי
 בצרפק פומתיס לא דייך נמה שאסריה
 תורה אלא שאתה אסר עליך דברים
 אחרים ושייך ציה נמי האי לינא
 משום נודר מתפס בקרבן וכיון שאין
 קרבנו רצוי נמלא כצוה נמה ומקריב
 בחון: והמקיימו. כלומר שאינו
 נשאל עליו כאילו הקריב על אותה
 נמה קרבן וחיבי משום שחוטין חון:
 נרישא פתחין. נרישא דברייתא
 דרבי נתן דהנודר כאילו ננה נמה
 פתחין שלפי שאין העבירה גדולה כל
 כך אם אינו מתמרט נצלו לא יתבייש
 מלומר האמת: נסיפא. של אותה
 צרייתא דהיינו שמקיימו כאילו הקריב
 עליה קרבן: רבא אמר לא פתחין.
 דאיכא למיחש שמא חון חומר
 העבירה א"ש שאינו מתמרט מתוך
 שהוא מתבייש ישקר לומר שהוא
 מתמרט: וליף חדלה חלה. דהכא
 ה"ק ובי תחדל לנדור לא יהיה כך חטא
 הא אם לא תחדל יהיה כך חטא:

נודרי רשעים נודר נעור קרבן
 ובשעוה. אלמלא נודר רשע מקרי:
 כל אדם הנועם נל מיני גיהנם שולטים
 בו. לפי שהכעס מביאו לכפור בעיקר
 כדלמרינן צפרק רבי אליעזר דלורג
 (שבת קה): דמשכר כליו צחממו יהיה
 בעינין כעובד עבודת כוכבים: ופרע
 ליה ציפ השחיטה. שימות מהר:
 נפש הללס. שאלמלא כן היה הורגן: קא תמה רבי יוחנן ונתן לו רגו נצבל כפיס. ויהאך גבר כעסו של אותו כן
 מחווא כל כך להרוג את חניו: שהוא שפחה לא עבדין ירדנא. ועבר הירדן * לפי נתקדש להבשר העומר ולמקלת
 קדושות: * בנונה אפו. צתגזרות כעסו: אין אלהים כל מומסויו. ששכינה אינה חשונה כנגדו: שנאמר כי יעם כזיק
 כסילים ינות. אלמלא דכועס הוי כסיל: וכסיל יפרוש אולס. אלמלא מוסוף טפשות: לא נתן להם אלא חמשה חומשי תורה וספר
 יהושע. שעיקרן של שאר נביאים לא היה אלא להוכיח ישראל על עבירות שבידם ואלמלא (לא) חטאו לא הורגו לתוכחה:
 מפני שערכה של ארץ ישראל היא. שבספר יהושע מפורשות עיירות שזכרן ישראל והנחלות אשר נחלו ולפיכך אפילו לא חטאו היו צריכין
 ספר יהושע: שנאמר כי ברוב חממה רב יעם. ברוב דברי חכמות הנביאים יש סימן לרוב כעס שהכעסו ישראל להקדוש ברוך הוא:
 לא

אילו לא חממה נה אימה. אילולי שאלתה נה אימה: מילין דעוביב.
 דברים שיפין להניחן כלומר דבר זימה: נכדי לא אדרס. נחנס לא
 היתה מדירתה ומלעזין עליה מי היית מדירה. הכא ליכא למשמע אי
 פומחין אי לא: שמקרינ מעשיך. צצ"ד של מעלה נצביל שנדרת:

מאי קראה. שמפני נדרים חוקרין
 מעשיו של אדם: ואחר נדרים לנדר.
 שאס נודר מתקין מעשיו: ולא
 פתחין. לשום אדם נהאי אחר
 נדרים לנדר משום דהוי איוס גדול
 שאפי' אין דעמו להפך יאמר עכשו
 שרצונו להפך ולא צהני תרמי
 אחרנייתא נמי משום דהוי איוס גדול
 ואומר שעמו להפך ואינו כן: כל
 הצוטה. כל הנודר. כמו מצטא שפמיה
 (במדבר): ולשוון חכמים מרפא. שמתירין
 לו: כאילו ננה נמה. לעבודת כוכבים:
 נרישא פתחין. צתחילת דבריו של
 ר' נתן דלמך כאילו ננה נמה פתחין
 ליה דלא הוי עונשו יתירא כל אימת
 דלא עבד עלה קרבן וליכא איוס כל
 כך אצל כסיפא כאילו מקטיר עליה
 מתבייש מיתה היינו איוס יתירא: כי
 נסיפא. דברי הכל לא פתחין: כי
 תחדל לנדור לא יהיה כך חטא. מכלל
 דאי נדר ועבד ליה איכא חטא:
 נודרי רשעים. א"ש ששודרים ומקיימין
 אקרו רשעים: לצ רגו. היינו כעס
 נצביל לצ רגו יהיה כליון עינים:
 נמיסוקיה. כשעלה לא"י: איסונו.
 עשו לו נוייה: בני חוואי. יהודים
 היו: א"ל אין ופרע לו ציפ שחיטה.
 ונתירא לומר לו שלא עשה יפה שמה
 יחרגו: כי אסא. עולא לקמיה דרבי
 יוחנן: אמר דלמא אחזיקי ידי עונרי
 עבירה. שאמרתי לו זיל ופרע צית
 שחיטה: א"ל יפה עשית. שכך אמרת
 לו שנפוך הללת צואתו דיצור: תמה
 ר' יוחנן. עטל ליה להסווא
 נר מחווא כעס כל כך שהרג
 לחניו הואיל דהוא צרין ישראל:
 לא

שנאמר * כל פעל ה' למענהו וגם רשע ליום רעה ולא עוד אלא
 שהתחונות שולמות בו שנאמר ונתן ה' לך שם לב רגו וכליון עינים
 ודאבון נפש איזהו דבר שמכלה את העינים ומדאיב את הנפש הוי
 אומר אלו התחונות עולא במיסקיה לארעא דישראל איתלו ליה
 תרין בני חוואי בהדיה קם חד שחמיה לחבריה אמר ליה לעולא יאות
 עברי אמר ליה אין * ופרע ליה בית השחיטה כי אתא לקמיה דר' יוחנן א"ל
 דלמא חס ושלום אחזיקי ידי עוברי עבירה א"ל * נפשך הצלת קא תמה רבי
 יוחנן מכדי כתיב ונתן ה' לך שם לב רגו בבבל כתיב א"ל * ההוא שעתא
 לא

נפש הללס. שאלמלא כן היה הורגן: קא תמה רבי יוחנן ונתן לו רגו נצבל כפיס. ויהאך גבר כעסו של אותו כן
 מחווא כל כך להרוג את חניו: שהוא שפחה לא עבדין ירדנא. ועבר הירדן * לפי נתקדש להבשר העומר ולמקלת
 קדושות: * בנונה אפו. צתגזרות כעסו: אין אלהים כל מומסויו. ששכינה אינה חשונה כנגדו: שנאמר כי יעם כזיק
 כסילים ינות. אלמלא דכועס הוי כסיל: וכסיל יפרוש אולס. אלמלא מוסוף טפשות: לא נתן להם אלא חמשה חומשי תורה וספר
 יהושע. שעיקרן של שאר נביאים לא היה אלא להוכיח ישראל על עבירות שבידם ואלמלא (לא) חטאו לא הורגו לתוכחה:
 מפני שערכה של ארץ ישראל היא. שבספר יהושע מפורשות עיירות שזכרן ישראל והנחלות אשר נחלו ולפיכך אפילו לא חטאו היו צריכין
 ספר יהושע: שנאמר כי ברוב חממה רב יעם. ברוב דברי חכמות הנביאים יש סימן לרוב כעס שהכעסו ישראל להקדוש ברוך הוא:
 לא

א) נ"א רבא, ב) עינין
 קד: א) צימות קט: עינין
 מו: לקמן נט. ע"ש ר"י ס:
 ע"ש, ד) ולקמן ט: ע"ש
 היעו, ט) נצטיי אהי ר'
 אלא, ו) לשל ט, ז) נצטי
 הגי ר' יוחנן, ח) ונקמן
 מ, ט) נ"א לך פרע,
 י) ופיעו ה"א, ט) ממאן
 שיך לע"ה.

תורה אור השלם

1. מוקש אדם ילע קדש
 ואחר נדרים לבקר:
 משלי כה כה
 2. יש בוטה במדקרות
 חרב ולשון חכמים
 מרפא: משלי יב יא
 3. ובי תחדל לנדור לא
 יתקף קר חטא:
 דברים כג כג
 4. שם רשעים יחדלו רגו
 ושם יחדלו יבועי כח:
 איוב ג יז
 5. והסר כעס מלבך
 והעבר רעה מבשרך פי
 ותלרות והשורות
 הקבל: קהלת יא י
 6. כל פעל ה' למענהו
 וגם רשע ליום רעה:
 משלי טו ד
 7. ובגדים הדים לא
 תרגיע ולא יתקף מנח
 לכף רגלך ונתן לך שם
 לב רגו וכליון עינים
 ודאבון נפש:
 דברים כח סה

הגהות הב"ח

א) נ"א ולא פתחין נמי
 בהא דשמואל דלמך
 שמואל כל הנודר א"ש
 שמקיימו: ב) שם א"ל
 עולא שהוא שפחה:

גליון הש"ס

נב' א"ל נפשך הצלית ע"י
 סוטה פ"ח מה ע"ב מד"ה
 כל המתקן: בדר"ן ד"ה
 החווא שעתא. לא נתקדש
 וכו'. ע"י כסריה דף ט'
 ע"ב ט"ז ד"ה על כעס
 ודממות דף פ"ג ע"ב ט"ז
 ד"ה כל האלות:

מוסף רש"י

כל הבוטא. הנודר נה,
 ראוי לדקורו בחרב.
 דלמא לא מקיים ליה,
 והיינו פתח, דקאמר ר'
 אילו היית יודע שסבור
 לנדור וחיבי מיתה אתה
 עליו, כלס הית נודר,
 ואמר ליה איך לא, אלא
 לשון חכמים מרפא.
 שמתקין לו נדרו (שודין)
 הנודר כאילו
 בנה במה. נשעת אסור
 הכמות (יבמות קט): עינין
 חוה: דלמא הוא דלמדי
 (דברים כ) ובי תחדל
 לנדור וגי' הא לא תמל
 יהיה כך חטא (יבמות טו).
 והמקיימו. ולא נשאל עליו
 נכדרי כשרים לא אמר כלום. שאין דרכן של כשרים שטורחים וכל שכן לאין נשעין (שול"ט). כנודרי רשעים. כגון שהיה ככר מונח לפניו ואמר כנודרי רשעים, משמע דלמא ככר יהא עליו כנודרי רשעים,
 וכיון דלמך הכי נדר נעור ונקבין ובשעוה, ואם אכלו מחייב מירות וקבין ובשעוה, דלמך של רשעים הוא שטורחים נעירות ונקבין ובשעוה והאי כי אמר כנודרי רשעים הוי כמאן דלמך הריני נזיר
 אם חובל הימנו והכי עליך קרבן ושעוה שאינו אכיל (טו).